

Kertomus sarviseineen KM 12251 löylöpaikan
tarkastuksesta Lapuan dihtärlän (Koski kylän) kylän jaakko
Tiitun maalla.

Syyskuun 13. 1949 ilmoitti toimittaja Paavo Rauhko Lapuan
dihtärlän kylästä löydetyn sarviseineen, jonka toimitti kansallis-
museoon. Koska löyö oli olisamme harvinaisen vai allekirjoit-
tanut tehtäväkseen löylöpaikan lähemmän tarkastamisen.

Seinen oli löylynyt työmiehen Eino Hautamäki (os. Lapua, Viimero)
Lapuan dihtärlän kylästä jaakko Tiitun maalla (paikkakunnalla
nimitetään kyseistä osaa dihtärlän kylää Koski kyläksi) kaivon kai-
vauksen. Eino oli löylynyt noin neljän sementtisen kaivonrenkaan
- a 60 cm - syvyydestä eli siis noin 2.4 m syvällä. Se oli ollut
pystysasennossa savessa kärkeä alaspäin ja löylyi siten, että lapio
karakhti siihen (on siis saattanut painua lapion mukana allu-
perästä sijaintitasoon syvemmälle). Eino oli ollut löydettyänsä
vielä savessa kiinni mainitussa pystyasennossa eikä ole siis voi-
nut ylempää pudota. - Paikalla oli ollut löylyjän kertomus mukana
noin kolme lapion pistoa turvella, siis suunnilleen 90 cm, siten
musta savi, missä eino oli ollut ja musta johtun einoon tumma
väri.

Käydessäni löylyjän kanssa paikalla, jonne on Lapuan kirkolta
lunastettu matkaa n. 1.200 m itä-itäkoilliseen (melkein itään),
saatoin todeta, että maa näytepilaaria paikalla ei voitu enää ottaa,
koska kaivon sementtirenkaat oli aseteltu jo paikalleen eikä
allekirjoittaneella ollut mukana näyteen otamiseen kaivon

viereksi. Kolme metriä syvän "moritin" kaivaukseen näyt-
teen ottamiseksi ei taas voinut tulla kyyrykseen. Sen sijaan löytäjä
otti kaivos pohjasta, mistä oli vettä n. 70 cm lapiolla näytteen,
joka vastasi joistakinkin löytöolos. Näytteen on jättänyt Tri
M. Jalmi geologisella tutkimustaitokseen tutkittavaksi ja todennut, että
esine on joutunut löytöpaikalleen historis-ajan loppupuolella eli
sisä kivikauden lopulla tai myöhäskivikaudella.

Löytöpaikka sijaitsee Lapuan lahdella, joka on entisiä meren
pohjaa. Kyyrykseenä oleva esine on aikoinaan pyyhkiä Tri Toivista jo-
utunut mereen - pyyhäisen nostan päätellen se on sinne pyyhkiä.
- Mitään muuta löytöpaikalla ei löytäjä ollut havainnut.

Tarkastuskäynnin Luhtarlan kylässä moritin 16. 9. 49.

*

Samalla matkalla Lapualla, josta edellä selvisi, kävi myös
Lapuan Toijan niemellä syksyllä 1948 löydetyn sukren kappaleen
(K.M. 12058) löytöpaikalla, mistä moritin kaivaukseen, joka ei
kuitenkaan johtanut tulokseen: sukren kappaleen ei löydetty jillä
tienoolla, mistä löytäjä oli kärkeä oman löytänyt. Maa näytteen löytö-
paikalla on Tri E. Hyypän veli ottanut, jotenka allekirjoittanut kaivos-
sen olos tarpeelliseksi.

Löytöpaikan topografiasta kts K.M. n:o 12058 toivitteita, missä
on riikka-peräinen selitys löydästä ja maastokuvaista.

Lapuan Toijan niemessä kävi 17. 9. 49.

Helmingissä 13 p:n tutkimusta 1950

Ville Luho

Lapuaa helmik. 5 p:nä 1949.

12058

Maisteri Meinander,
Helsinki.

Kuultaan, että Te, Maisteri Mei-
nander, olet suuresti kiinnostu-
nut Lapualla viime elokuvaa teh-
dyttä sukiloystöä ja saatuaan ke-
hoitukseen selvityksen pentunsa k.o.
loystä kerron mielihyvin mitä
tätä tiedän.

Löytöpaikan määrittäminen
huomautan, että se sijaitsee Lapuan
Toijanniemessä kylässä noin 6 km
Simpsonin puolesta puoleeseen, 8,5 km
Lapuan kirkolta. Pohjoisesta puolesta
löytöpaikalle. Valtava alajoen suo-
viljelysalue, jonka puoleeseen
Steläseennassa löytöpaikka sijait-
see, sivaa sen maki- ja kalliokaa-
pinnevyön reunassa, joka jatkuu
vähän mutkittavana Simpsonilta
puoleeseen. Lapualta ylistaroon
johtavasta suorasta Löyhinkinsavan
yli v. 1841 rakennetusta maantiestä
on löytöpaikka noin 700 m tien

820
eteläpuolella, noin 30 m kalliosta
mähkämästä. Muutamaa pientä
matalaita kalliota saavia sijait-
see suolla täällä kahtena, löytöpa-
ikasta pohjoiseen, sanottuun maan-
tien tienoilla ja on tällaiselle kal-
liolle rakennettu m. m. Toijanni-
men kansakoulu.

Löytöpaikalla on siis vanhaa
meren pohjaa, josta savi tulee
kaikkialla vartaan, mutta on
ollut vahvan moturipään päitas-
sa. Melliäpöytänselle Hertta joku vuo-
si sitten v. 1855 syntynyt muuseppa,
kirkkorakentaja Kuitaa Pihlajamaa,
että hän muorina miehenä te-
li ojaa tällä tienoolla ja 6 kortte-
lin tyrgyran ojan pohjasta hän loi
kuokkansa kivien, ja nyt se kivi
on noin korkealla (katsoimme sitä)
70 m:ssä on suo lasaunut yli 2
metria pöytä- ja muihin viljelyksen
jälkeksi. Nyt onkin suo jo niin
kukunut, että aivan vanha
nostaa jo paikoin hiukan savaa.

Yhteisellä elämänsä aikana pel-
tojen omistaja maanviljelijä Eero
Toijanninen, syntynyt 1905, Käänsä
parikymmentä vuotta kädessä
ruusmaata, josta nousi jokuun vajaan

puita. Kun hän heitteli kassan näitä
puita, kiintyi hänen huonionsa
praäärin "kantoon", jonka pää
vaikuttii jollain tavoin tehdyttä.
Lahemmin katsottu huonari hän sen
sukron karkkipuoleksi, jonka pyörä
on pinnan puoleksi oli leikannut
poikki. Näin ollen on sukron
kantapuidi (sitä ei näkynyt nau-
sitten joulussa) vielä pelossa. Täl-
lä kohtaa syntää aina psalmi-
laulu saaren saakka.

Kun löytäjä ilmoitti allekirjoit-
usalle löydettiin, niin sukron
Lapua-Seuran puoleen, sita
edelleen Kansallismuseoon ilmoi-
tettavaksi. Samalla myöskin mer-
kitsimme löytöpaikan, joten voim-
me sen melko tarkkaan määri-
tellä. Kun k.o. petto on kylvetty
pukille, on ollut muh, että euri
Kasana pulkkinleikkuman jälkeen
Kainamuse myös sukron kan-
tassan esiin. Ehkäpä silläin saam-
me, kuten on ollut muh, joulun
asiatuntijan mukaan, niin että
mahdollisesti hyvinä tärkeät pie-
not yllätyskohdat tulevat otetuksi
huonionsa.

Löytöpaikan edelleen tutkimi-

seksi' olea valmis autamaan apua
ni mahdollisuuksieni mukaan. Ke-
ställä on minulla tähän hyvää
aikaaakin, jolloin ole matkoilla,
sillä olen saanut Toijanenin
koulun opettaja.

Olen muuten lausunut tunnus-
kruun löytäjälle pitä suuresta ym-
mästämyksestä, Kun hän antoi pak-
san olla sellaisenaan pikä puv-
nut pitä mitenkään puhdistale-
maan ja pesemään, niinkuin
joku muu olisi voinut tehdä,
ja olisi surinkaan kiinnittänyt
tähän mitään huomiota.

Kunnioittavasti
Piero Järvinen

Os.: Lapua, Toijanenin;